

**REGIONALNA IZBA OBRACHUNKOWA
W GDAŃSKU**

RP.63.16.2026

Gdańsk, dnia 17 marca 2026 r.

**Pani
Anita Galant
Wójt Gminy Smętowo Graniczne
ul. Dworcowa 10
83 – 230 Smętowo Graniczne**

Szanowna Pani Wójt,

pismem z dnia 6 marca 2026 r., doręczonym do Regionalnej Izby Obrachunkowej w Gdańsku w tożsamej dacie, zwróciła się Pani z prośbą o zajęcie stanowiska w sprawie zasadności wypłaty ekwiwalentu dla strażaków ratowników Ochotniczych Straży Pożarnych, w przypadku, gdy wezwanie do podjęcia działań ratowniczych lub akcji stanowiło fałszywy alarm, tj. w sytuacji, w której jednostka stawiała się na wezwanie, lecz na miejscu nie podjęto żadnych innych czynności w celu ochrony życia, zdrowia, mienia lub środowiska, czy też likwidacji przyczyn powstania pożaru, wystąpienia klęski żywiołowej lub innego miejscowego zagrożenia.

Odnosząc się do problematyki ujętej w Pani wystąpieniu, w pierwszej kolejności - jak słusznie wskazano w ww. wniosku - zasadnym pozostaje odwołanie się do treści art. 15 ust. 1 ustawy z dnia 17 grudnia 2021 r. *o ochotniczych strażach pożarnych* (tekst jednolity: Dz. U. z 2025 r. poz. 244 z późn. zm.). Zgodnie z tym przepisem *Strażak ratownik OSP, który uczestniczył w działaniu ratowniczym, akcji ratowniczej, szkoleniu lub ćwiczeniu, otrzymuje, niezależnie od otrzymywanego wynagrodzenia, ekwiwalent pieniężny. Z kolei przez działania ratownicze, o których mowa w wyżej powołanym przepisie należy rozumieć każdą czynność podjętą w celu niezwłocznej likwidacji nagłych zagrożeń dla życia, zdrowia, dóbr kultury, środowiska i mienia występujących z powodu powstania pożaru, wystąpienia klęski żywiołowej lub innego miejscowego zagrożenia*¹. Przez akcję ratowniczą rozumie się zaś *działania organizowane i kierowane przez Państwową Straż Pożarną*².

W literaturze przedmiotu podkreśla się, że powyższe definicje pozostają ze sobą w związku, ponieważ każda akcja ratownicza jest jednocześnie działaniem ratowniczym.

¹ art. 2 pkt 1 ustawy o ochotniczych strażach pożarnych w zw. z art. 2 pkt 2 ustawy z dnia 24 sierpnia 1991 r. o ochronie przeciwpożarowej (tekst jednolity: Dz. U. z 2025 r. poz. 188);

² art. 2 pkt 1 ustawy o ochotniczych strażach pożarnych w zw. z art. 7 pkt 1 ustawy z dnia 24 sierpnia 1991 r. o Państwowej Straży Pożarnej (tekst jednolity: Dz. U. z 2025 r. poz. 1312 z późn. zm.).

Zwraca się również uwagę, że nie każde działanie ratownicze jest jednak akcją ratowniczą, ponieważ działaniem ratowniczym może kierować także strażak ratownik OSP (tak: D. P. Kała [w:] *Ochotnicze straże pożarne*. Komentarz, wyd. II, Warszawa 2024, art. 2).

Dokonując analizy przedmiotowego zagadnienia należy również zwrócić uwagę, że ustawodawca, definiując pojęcie działań ratowniczych, posłużył się zwrotami nieostrymi. Oznacza to, że zakres znaczeniowy tego pojęcia nie został w sposób ścisły i wyczerpujący określony w przepisach prawa. Ustawodawca, definiując pojęcie działania ratowniczego, nie wskazał także przykładowego katalogu czynności, które należałoby uznać za działania ratownicze. Brak takiego katalogu powoduje, że nie jest możliwe ograniczenie tego pojęcia wyłącznie do określonych, z góry wskazanych czynności. W konsekwencji ocena, czy dane zdarzenie lub podjęte czynności stanowią działania ratownicze, powinna być dokonywana każdorazowo z uwzględnieniem charakteru konkretnej sytuacji oraz celu podejmowanych działań.

Ustawowa definicja działań ratowniczych prowadzi zatem do wniosku, że ustawodawca szeroko potraktował to pojęcie. Przyjęcie takiej konstrukcji normatywnej należy uznać za zabieg celowy, wynikający ze specyfiki działalności ratowniczej, która z natury rzeczy obejmuje bardzo zróżnicowane i często nieprzewidywalne sytuacje. W praktyce działania ratownicze mogą obejmować zarówno bezpośrednie czynności zmierzające do usunięcia zagrożenia, jak i działania przygotowawcze, zabezpieczające czy rozpoznawcze, podejmowane w związku z podejrzeniem wystąpienia zagrożenia.

W praktyce można przyjąć, że do działań ratowniczych mogą należeć m.in. czynności polegające na przykryciu kocem osoby poszkodowanej w pożarze, rozwijanie i zwijanie węża pożarniczego czy też przejazd samochodem pożarniczym na miejsce zdarzenia.

Tak szerokie ujęcie omawianego pojęcia powoduje, że za działania ratownicze mogą zostać uznane również czynności podejmowane w sytuacji, gdy ostatecznie okaże się, że zgłoszenie było nieuzasadnione lub że zagrożenie w rzeczywistości nie występowało. Kluczowe znaczenie ma bowiem sam fakt podjęcia działań w odpowiedzi na zgłoszone lub potencjalne zagrożenie, a nie wyłącznie ich końcowy rezultat.

Taki kierunek interpretacyjny znajduje potwierdzenie również w literaturze przedmiotu, gdzie wskazuje się, że nie można pozbawić członków OSP prawa do ekwiwalentu, jeśli podjęli odpowiednie działania, a po przyjeździe na miejsce, gdzie miało wystąpić zagrożenie, okazało się, że był to fałszywy alarm. Sam wyjazd z remizy samochodu pożarniczego z obsadą na skutek zawiadomienia o zagrożeniu jest już podjęciem działań ratowniczych, za które należy się ekwiwalent, bez względu na efekt tych działań. Tak więc prawo dla strażaka ratownika OSP do otrzymania ekwiwalentu nie ogranicza się tylko do pożarów i zawężająca interpretacja art. 15 jest nieuprawniona.³

W ocenie tut. Izby taka wykładnia pozostaje w zgodzie z art. 15 ust. 2 zdanie 2 ustawy *o ochotniczych strażach pożarnych*, z którego wynika, że ekwiwalent pieniężny nalicza się za każdą rozpoczętą godzinę liczoną od zgłoszenia wyjazdu jednostki ochotniczej straży pożarnej lub gotowości do wyjazdu w celu realizowania zadań, o których mowa w art. 3 pkt 7 tej ustawy. Z przywołanego przepisu wynika zatem, że

³ Dariusz P. Kała, Ekwiwalent pieniężny dla członków Ochotniczych Straży Pożarnych, ODDK Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością Spółka komandytowa, Gdańsk 2018.

ustawodawca jako moment początkowy naliczania ekwiwalentu przyjął nie sam fakt faktycznego podjęcia czynności ratowniczych na miejscu zdarzenia, lecz już sam moment zgłoszenia wyjazdu jednostki bądź pozostawania przez nią w gotowości do wyjazdu w związku z koniecznością realizacji ustawowych zadań. Oznacza to, że znaczenie prawne przypisane zostało samemu podjęciu działań zmierzających do realizacji zadań ratowniczych, niezależnie od tego, czy w dalszym etapie konieczne okaże się faktyczne prowadzenie czynności ratowniczych na miejscu zdarzenia.

Takie ukształtowanie regulacji wskazuje, że ustawodawca świadomie przyjął szerokie rozumienie udziału w działaniach ratowniczych, obejmujące również sytuacje, w których strażacy ochotnicy podejmują czynności związane z wyjazdem jednostki, nawet jeżeli ostatecznie okaże się, że zdarzenie nie wymagało podjęcia bezpośrednich działań ratowniczych. W konsekwencji istotne znaczenie dla powstania prawa do ekwiwalentu ma sam fakt zaangażowania jednostki ochotniczej straży pożarnej w realizację zadań ustawowych, a nie wyłącznie końcowy rezultat podjętej interwencji.

Uzupełniając zasadnym pozostaje również odwołanie się do treści art. 15a ustawy *o ochotniczych strażach pożarnych*, na mocy którego rada gminy posiada kompetencje do przyznania, w drodze uchwały, strażakom ratownikom OSP ekwiwalentu pieniężnego za wykonywanie zadań innych niż wymienione w art. 15 tej ustawy. W uchwale wskazuje się te zadania oraz wysokość i sposób ustalenia ekwiwalentu pieniężnego.

Jednocześnie pragnę podkreślić, że wyjaśnienia udzielane przez Regionalną Izbę Obrachunkową w Gdańsku powinny zostać potraktowane wyłącznie jako stanowisko tut. Izby, które nie jest wiążące zarówno dla wnioskującego o udzielenie wyjaśnienia w sprawie stosowania przepisów o finansach publicznych, jak i również dla organów rozstrzygających w indywidualnych sprawach. Regionalne izby obrachunkowe nie posiadają bowiem uprawnień do dokonywania powszechnie obowiązującej wykładni przepisów prawa, lecz jedynie do ogólnej interpretacji przepisów związanych z funkcjonowaniem finansów publicznych.

Z poważaniem

Luiza Budner - Iwanicka
Prezes
Regionalnej Izby Obrachunkowej
w Gdańsku

Do wiadomości:

- 1) członkowie Kolegium w/m,
- 2) Wydział Kontroli Gospodarki Finansowej w/m,
- 3) Wydział Informacji, Analiz i Szkoleń w/m.

Publikacja:

Biuletyn Informacji Publicznej Regionalnej Izby Obrachunkowej w Gdańsku.